

Uitleg huiselijk geweld en kindermishandeling

Huiselijk geweld

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke- of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard gaand met, beschadiging van goederen in en om het huis).

Er is altijd sprake van een machtsverschil tussen dader en slachtoffer. Een kenmerk van huiselijk geweld is de omstandigheid dat dader en slachtoffer (waaronder ook minderjarige slachtoffers) desondanks - en soms noodgedwongen – blijvend deel uitmaken van elkaars leef- en woonomgeving.

Vormen van huiselijk geweld

- Lichamelijk geweld: slaan, schoppen, door elkaar schudden
- Psychische mishandeling: vernederen, schelden
- Verwaarlozing
- Seksueel misbruik: verkrachting binnen relatie en seksuele kindermishandeling
- Schending van rechten: bijvoorbeeld beperking van bewegingsmogelijkheden
- Financiële uitbuiting
- Belaging: stalking
- Eer gerelateerd geweld: geestelijk of lichamelijk geweld in reactie op een (dreiging van) schending van de (familie)eer en huwelijksdwang
- Kinderen als getuigen: blootstelling aan partnergeweld
- Kindermishandeling
- Ouderenmishandeling: vaak een gevolg van overbelaste mantelzorg c.q. ontspoorde zorg
- Oudermishandeling: een (pleeg)kind mishandelt de (pleeg)ouder

Kindermishandeling

In de Wet op de Jeugdzorg wordt kindermishandeling als volgt omschreven: "Kindermishandeling is elke vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief, opdringen waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel."

Vormen van kindermishandeling

De definitie omvat verschillende vormen van kindermishandeling. Het gaat daarbij meestal om een combinatie van onderstaande vormen:

- Geweld: lichamelijk, emotioneel
 - Verwaarlozing: prenataal, lichamelijk, emotioneel, onthouden van onderwijs en pedagogische verwaarlozing
 - Seksueel misbruik: bijvoorbeeld seksueel getinte handelingen die onder dwang plaatsvinden
 - Getuige zijn van Huiselijk Geweld
 - Münchhausen by Proxy/Pediatric Condition Falsification
 - Exploitatie: kinderarbeid, prostitutie, pornografie
 - Schending van recht op zelfbeschikking: vrouwelijke genitale verminking, eer gerelateerd geweld, gedwongen uithuwelijken, indoctrinatie.
- Ongeboren baby's kunnen ook slachtoffer zijn van kindermishandeling.
- Onder 'ouders' vallen ook stiefouders, adoptiefouders, pleegouders of partner van een van de ouders. 'Anderen in soortgelijke positie' zijn mensen van wie het kind ook afhankelijk is voor aandacht, bescherming en verzorging. Bijvoorbeeld burens, vrienden of kennissen, broer of zus, de leerkracht of oppas.

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

1

Signalen in kaart brengen

2

Overleggen met een collega en/of anoniem met Veilig thuis

3

Gesprek met ouders/verzorgers/kind

4

Wegen

5

Beslissen

- a. Is er sprake van geweld?
b. Is er acute of structurele onveiligheid?
c. Kun je hulp organiseren?
d. Is er acceptatie van hulp?
e. Is het veiliger?
- ➔ Melden bij Veilig thuis en hulpverleners

Belangrijke telefoonnummers en informatie

Politie	
112	Alarmnummer bij acute nood
0900-8844	Geen spoed
Veilig thuis	
0800-2000	Landelijk telefoonnummer

www.veiligthuisutrecht.nl
www.augeo.nl

Uitwerking van de 5 afwegingsvragen en de beslissingen in stap 4 en 5 van de meldcode

1. vermoeden wegen

- Ik heb de stappen 1 tot en met 3 doorlopen en
- A. op basis van de doorlopen stappen is er geen actie nodig: dossier vastleggen en sluiten.
- B. Ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Het bevoegd gezag van mijn school is op de hoogte. Ga verder naar afweging 2.

2. Veiligheid

- Op basis van de stappen 1 t/m 4 van de Meldcode schatten wij als school in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid:
- A. Nee, ga verder naar afweging 3.
- B. Ja of twijfel, direct (telefonisch) (anoniem) melding doen bij Veilig thuis. De afwegingen worden met Veilig thuis doorlopen.

3. Hulp

- Ben ik of iemand in mijn school of ketenpartner in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk geweld of kindermishandeling afgewend worden?
- A. Nee, melden bij Veilig thuis, die binnen 5 werkdagen een besluit neemt en terugkoppelt naar de melder.
- B. Ja, ga verder met afweging 4.

4. Hulp

- Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging 3 georganiseerd is en zijn zij bereid zich actief in te zetten?
- Nee, melden bij Veilig thuis.
- Ja, hulp in gang zetten, termijnen afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn. Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem een casemanager, zodat verwachtingen duidelijk zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.

5. Resultaat

- Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen.
- A. Nee, melden bij Veilig thuis.
- B. Hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren van de veiligheid van alle betrokkenen.

Algemene meldnormen

Het doen van een melding bij Veilig Thuis van mogelijk huiselijk geweld of mogelijke kindermishandeling is een professionele norm en als zodanig noodzakelijk:

Meldnorm A	In alle gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid.
Meldnorm B	In alle andere gevallen waarin de aandachtsfunctionaris of leerplichtambtenaar meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Meldnorm C	Als een aandachtsfunctionaris of leerplichtambtenaar die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Acute onveiligheid, structurele onveiligheid en disclosure

Acute onveiligheid	
Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> • Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft. • (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe. • (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar. • Onthouden van voedsel. • Ect.

Structurele onveiligheid	
Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> • Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige (psychosociale, relationele) problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/ of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden. • Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken • Minderjarige die geregeld getuige is van huiselijk geweld tussen ouders. • Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben.

Disclosure	
Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	Is een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/verzorgers bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex)partner stalking, huwelijksdwang, mensenhandel, eer gerelateerd geweld en oudermishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgstapen tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer. Bij de keuze voor wel/niet melden staat de veiligheid van het slachtoffer altijd voorop.